

Случаят събра на 10 декември двамата големи в българската литература - Вера Мутафчиева и Йордан Радичков, на предколедна премиера в Народната библиотека.

Издателство "Анубис" започна десетте тома "Избрано" на Вера Мутафчиева с "Последните Шишмановци". А читателите имат вече и втория том от събраните творби на Радичков.

Премиерата на двете книги съвпадна със 124-годишнината на Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий". Вера Мутафчиева често представя там книгите си, защото отделът

по османистика в библиотеката е първото ѝ работно място.

"24 часа" публикува разговора между Вера Мутафчиева и Йордан Радичков на премиерата на книгите им.

Вера Мутафчиева, Йордан Радичков:

СНИМКА: ИВАЙЛО ДОНЧЕВ

В рая е голяма скука.

Какъв екшън пада само в ада!

Вера Мутафчиева: Много се радвам, че се намирам редом с Йордан Радичков и че мога да му изкажа своите най-най-добри пожелания. Мене ме небиваза анализи и синтези литературоведски, затова не бих се осмелила да изкажа някакви мнения и оценки. Госпожа Боряна Христова (директор на Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" и домакин на вечерта - бел. ред.) го каза толкова кубаво и толкова сърдечно, че човек не може да го направи по-добре, но просто искам

Йордан да живее още много време
и да се радвам на това, което е свършил.

Йордан Радичков: Благодаря ще кажа накрая на Боряна. Затова, че ни приюти още веднъж в Народната библиотека. Второ, да благодаря на публиката, която в тая поледица и студ все пак си направи труда да дойде да ни види като двете самарски знамена тука...

(Кратък смях от залата.)
...Не вярвам, че ви прави голямо удоволствие да ни гледате,
по-кубаво е да ни четете, нали?

И.Р.: Мисля, че да. Аз ли

да говоря сега? Аз благодаря на всички, които присъстват тук тази вечер. Благодаря на Бога, че ме събра отново с Вера. С нея се знаем отдавна, още от времето на Шишмановото управление...

(Смях.)
...да...знаем се от дълги години и се обичаме много... Сега не мога да кажа в твоё присъствие, Вера...

В.М.: Може, може...
И.Р.: Да си жива и здрава още дълго време!

В.М.: Само да не е дълго... че много стана (смее се).

И.Р.: Това не е твоя работа. Това представяне на книги стана една мода в България... (Пауза.)

В.М.: Искам да ти напомня нещо, Йордане...

И.Р.: Да, напомни...

В.М.: Ще напомня, че ние двамата сме се родили в една и съща година и че това момче е по-младо от мене цели 6 месеца.

И.Р.: Айде бе! (Смее се.) Не знаеш...

В.М.: Сега вече съм ти казала. Това звучи почти така, като за времето на Шишмановци. Но все едно е всъщност. Разстоянията във времето са нещо толкова неопределимо, понякога бързо,

поянякога бавно се точи, понякога па и хептен заспи (с усмивка). Като четеш човек за Шишмановото време, това му придава известен оптимизъм. Защото ние все се оплакваме, вайкаме, изобщо сме страшно сърдити на съдбата, че ни е посадила в едно такова никакво време. А като четеш "Шишмановци", какво е?

Двамата големи в литературата обсъждат как българинът говори за Бога като за съсед, когото кани на гости и черпи с ракия и вино

поянякога бавно се точи, понякога па и хептен заспи

(с усмивка). Като четеш човек за Шишмановото време, това му придава известен оптимизъм. Защото ние все се оплакваме, вайкаме, изобщо сме страшно сърдити на съдбата, че ни е посадила в едно такова никакво време. А като четеш "Шишмановци", какво е?

И.Р.: Същото.
В.М.: Същото е. И главното, сега, като я препрочитам, да оправя някои дреболии там - невярно, че за основна преработка... Но си викам: колко съм била добричка, когато съм писала тая книга, защото то е бая отдавна. Някак си съм намирала... един искрен патос. И едно оправдание за всичко, което се е случило

на България в края на 14-и век. Ами то ние сме си го изработили и тогава, както и сега, както и винаги. И всъщност няма кого да обвиняваме. Излиза, че **никой никоиму не е крив на тоя свят**

Каквото дробещ, го сърбаш, дето викаше баба ми.

И.Р.: Ами няма кой друг да го сърба.

В.М.: Дано такива книги, които, както книгите на Йордан Радичков, ти обясняват малко особености български характер... и с туй прекрасно чувство за кумор. И за подреждане на света в някаква си друга система, която ни понася, затова човек го реди, както си иска. Та дано такива книги донесат известна разлука през иначе досад-

ните празници, които ни чакат.

И.Р.: Дай, Боже!
В.М.: Дано! Извинявай, че те прекръснах.

И.Р.: Благодаря ти много, че ми помогна. Аз ще затворя това, което го каза... Преди години вкъщи разговарях с един много набожен руснак. Той е толкова набожен, че на всичко се кръстеше. И разговаряхме за Бога. И аз му казвам - абе **ние, българите, много не вярваме в Бога**

И той казва - как така не вярвате в Бога!? Какво смята българинът за Бога? И аз му казвам - ами българинът казва обикновено "аз нито знам Бог, нито съм му ходил на гости, нито той ми е идвал на гости, не знам даже откъде му се отваря вратата на Бога". Той говори за Бога като за някакъв съсед или сват, който коди на гости на имен ден и като отиде на гости, го канят вкъщи, посрещат го като важен гостенин, нагостят го кубаво, черпят го ракия и вино и се прибира човекът у дома. Българинът иска така да се среща с Бога.

И той, руснакът, стана много въздържан. Как може по тоя начин да говоря за Бога. Как може българинът по тоя начин да мис-

ли за него...

В.М.: Ами малко ли е това, дето **в българския фолклор Бог седи с божлетата... нали?**

...Няма един отец и един син, а много божлета, и кусат от една копаня кисело мляко...

И.Р.: Да! (Подсмихва се.)

В.М.: Всичко се приближава до нашия бит. Сиромашкия, и въпреки това - приятен. И тогава можеш да приемеш някак си Бога. Както и дявола!

Щото **дяволът е най-симпатичният фолклорен герой**

в нашата народна традиция.

И.Р.: Така е, така е...

В.М.: Копанката...

И.Р.: Вера, аз като ходя на църква, съм гледал, нали хората, като влязат в църквата и се прекръстват така, дежурно, пред иконите, защото там, в рая, там е голяма скука. Светия до светия! И като отидат, се спират с ей-такива очи да гледат ада. Ама там какво нещо е!?

В.М.: Какъв екшън пада само!

И.Р.: Да... раят е голяма скука. Нетиго пожелавам. (Смях.)